

Mediální obraz homosexuálních jedinců v amerických gay a lesbických seriálech

Lenka Sychrová, DiS.

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka Sychrová, DiS.**

Osobní číslo: **H118302**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Mediální obraz homosexuálních jedinců v amerických gay a lesbických seriálech**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na postavení homosexuálů ve společnosti v průběhu historie;
- na mediální reprezentaci homosexuality;
- na mediální obraz homosexuálních jedinců v amerických gay a lesbických seriálech vzniklých od roku 2000 do současnosti.

Součástí práce bude diskurzivní analýza.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Gee, Paul J. *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. New York: Routledge, 2011.

Fafejta, M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Nakladatelství Jan Piskiewicz, 2004.

Fanel, J. *Gay historie*. Praha, Dauphin, 2000.

Janošová, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000.

Rupp, Leila J. *Vytoužená minulost: Dějiny lásky a sexuality mezi osobami stejného pohlaví v Americe od příchodu Evropanů po současnost*. Praha: One Woman Press, 2002.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Mgr. Antonín Dolák, Ph.D.**
Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce: **20. února 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 20. února 2015

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně

20.5. 2015

LENKA PŮCHROVÁ
.....
Jméno, příjmení a podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato práce v teoretické části představuje průběh změn ve vnímání a přijímání homosexuality v evropských dějinách od starověku k novověku, a poté stručně popisuje vývoj v amerických dějinách. Dále se zabývá obrazem homosexuálních jedinců v masových médiích, zejména jejich rolí ve filmech a televizních seriálech. Praktickou část tvoří diskurzivní analýza amerických seriálů *Queer As Folk* a *The Looking*, aplikovaná na vybraná témata: coming-out a přijetí ve společnosti, HIV a AIDS, sexuální promiskuita, registrované partnerství, zakládání rodiny a adopce dětí.

Klíčová slova: homosexualita, postoj společnosti, média, seriál, diskurz

ABSTRACT

This thesis in theoretical part introduces changes in perception and acceptance of homosexuality in European history from ancient to modern times and next describes a development in American history. Deals with image of homosexual people in mass media, especially with their role in movies and TV series. The practical part includes discourse analysis of American series *Queer As Folk* and *The Looking*. This analysis is applied on selected themes: coming-out and integration into society, HIV and AIDS, sexual promiscuity, registered partnership, family and adoption of children.

Keywords: homosexuality, attitude of society, media, serial, discourse

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 ZÁKLADNÍ POJMY	10
2 HOMOSEXUALITA V PRŮBĚHU EVROPSKÝCH DĚJIN	12
2.1 PŘÍRODNÍ NÁRODY	12
2.2 STAROVĚKÉ ŘECKO.....	12
2.3 STAROVĚKÝ ŘÍM.....	13
2.4 STŘEDOVĚK.....	14
2.5 NOVOVĚK.....	15
3 HOMOSEXUALITA V PRŮBĚHU AMERICKÝCH DĚJIN	20
II PRAKTICKÁ ČÁST	24
4 ZOBRAZOVÁNÍ HOMOSEXUÁLŮ V MÉDIÍCH	25
4.1 MÉDIA.....	25
4.2 HOMOSEXUÁLOVÉ VE FILMECH A TV	25
5 DISKURZIVNÍ ANALÝZA	27
5.1 DISKURZIVNÍ ANALÝZA SERIÁLŮ QUEER AS FOLK A THE LOOKING	27
5.1.1 Queer as Folk (QAF).....	28
5.1.2 The Looking	30
5.2 TÉMATA DISKURSIVNÍ ANALÝZY	31
5.2.1 Coming-out a integrace do společnosti	31
5.2.2 HIV a AIDS.....	33
5.2.3 Sexuální promiskuita.....	34
5.2.4 Registrované partnerství, zakládání rodiny, adopce dětí.....	35
ZÁVĚR	37
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	38
SEZNAM PŘÍLOH	40

ÚVOD

Téma homosexuality jsem si vybrala jako předmět své bakalářské práce, protože sexuální orientaci nepovažuji za nic, nad čím bychom se měli podívat, pozastavovat a už vůbec ne něco, za co bychom měli lidi odsuzovat. Ale i v dnešní době se setkáváme se spoustou předsudků a nenávisti vůči homosexuálům. Ti jsou kvůli své sexuální orientaci ve společnosti znevýhodňováni, zesměšňováni či jinak znevažováni. Zajímalo mě, jak se v historii postupně měnil postoj většinové společnosti k homosexuálním jedincům.

Tato bakalářská práce je rozdělena dvě části – teoretickou a praktickou.

Teoretická část práce obsahuje celkem tři kapitoly. Začíná kapitolou objasňující vybrané pojmy spojené s tématem homosexuality. Další kapitoly se věnují vnímání homosexuality většinovou společností v průběhu historie od nejstarších civilizací po současnost a to na území Evropy a Ameriky.

Praktická část bakalářské práce spočívá ve stručném vysvětlení problematiky médií a jejich vlivu na člověka, následně pak historii zobrazování homosexuálů ve filmech a v televizi. Další kapitola se věnuje představení použité metodologie a dále její aplikaci na vybrané americké gay seriály. Jedná se o seriály *Queer As Folk* (vznik v r. 2000) a *The Looking* (vznik v r. 2014). Na těchto dvou seriálech bude předvedeno, jakým způsobem jsou prezentováni homosexuálové a jejich životy v tomto žánru televizní tvorby. Vzájemným porovnáním vybraných témat pak bude ukázáno, zda dochází k rozdílu v této prezentaci vlivem doby, ve které byly natočeny. Poté následuje shrnutí praktické části.

Mým cílem je poukázat na některé odlišnosti v zobrazování homosexuálních jedinců v těchto seriálech, které od sebe dělí čtrnáct let. Tyto dva seriály se zabývají homosexuály jako „normálními“ lidmi s běžnými denními radostmi a starostmi a nahlíží na svět jejich očima.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Heterosexuality

Celoživotní a neměnná sexuální orientace na osoby opačného pohlaví.

Bisexuality

Sexuální orientace, kdy jedince přibližně stejně silně sexuálně přitahují muži i ženy.

Homosexuality

Slovo vzniklo z řeckého slova homos = stejný a latinského sexus = pohlaví. Jedná se o sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Stejně jako u heterosexuality a bisexuality je to stav celoživotní, neměnný, nositelem nezapříčiněný a nezvolený. Muž či žena je pohlavně přitahována a vzrušována osobou stejného pohlaví.

Homosexuální chování

Hovoříme o něm tehdy, má-li člověk homosexuální styky. Toto chování však nemusí být v souladu se sexuální orientací jedince. I osoba výlučně heterosexuální se může po určitou dobu chovat homosexuálně, pokud jí není umožněn kontakt s osobami opačného pohlaví (např. vězeň ve výkonu trestu odnětí svobody) nebo pro nesexuální motivaci (peníze). (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992)

Transexuality

Jedinec, který si přeje „žít a být akceptován jako příslušník opačného pohlaví. Obvyklý je zde pocit nespokojenosti s vlastním anatomickým pohlavím nebo pocit jeho nevhodnosti a přání hormonálního léčení a chirurgického zásahu, aby jeho/její tělo odpovídalo (pokud možno) preferovanému pohlaví.“ (Fifková a kol., 2008, str. 16)

Coming out

Uvědomění si a následné odhalení vlastní homosexuální orientace. Tento proces se odehrává většinou v pubertě, adolescenci, někdy však mnohem později. Jedince ovlivňuje v jeho budoucím rozhodování a také tímto přijímá statut sexuální menšiny. (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992)

Coming out má následující fáze:

1. Zjištění skutečnosti o svém zaměření a její akceptace:

a) precoming out – jedinec si uvědomuje svou odlišnost,

b) vlastní coming out – člověk pojmenuje svou odlišnou sexuální identitu a po čase ji přizná nejen sám sobě, ale i jinému člověku.

2. Uspořádání života v jejím souladu:

a) fáze explorace – navazování prvních sexuálních vztahů,

b) fáze partnerství – vznik trvalejších sexuálních a partnerských vztahů

c) fáze integrace – utvoření hodnot, upevnění role jedince ve společnosti.

(Stehlíková, Procházka, Hromada, 1995)

Gender

„Rod“ ve významu pohlavní role, kterou jedinec zaujímá („sociální pohlaví“) a která nemusí být identická s jeho biologickým pohlavím. (Putna, 2011, str. 49)

Tímto termínem označujeme „*kulturní a sociální stereotypy a očekávání, které se pojí k jednotlivým pohlavím.*“ (Fafejta, 2004, str. 30)

Queer

Do 80. let 20. století vulgární označení homosexuála v USA, poté jej příslušníci LGBT menšiny (lesby, gayové, bisexuálové a transgender lidé) začali používat mezi sebou.

Tato teorie je kritikou všech genderových a sexuálních identit považovaných za přirozené a normální. Sama žádnou identitu nevytváří, zabývá se tím, co spadá mimo „normální“ sexualitu. (Mikeszová, 2013)

Média

„*V běžném denním styku (...) se termín medium používá jako souhrnné označení technických prostředků a sociálních systémů sloužících hromadné komunikaci (tisk, rozhlas, televize, internet, film, video, nejrůznější zvukové záznamy, domácí kino, multimédia apod.).*“

(Musil, 2003, str. 23)

2 HOMOSEXUALITA V PRŮBĚHU EVROPSKÝCH DĚJIN

V odlišných dobách a kulturách se na homosexualitu nahlíželo různě. V následujících kapitolách jsou popsány postoje většinové společnosti doplňované postoji právními.

2.1 Přírodní národy

Přírodní národy žijí tisíce let bez výraznějších kulturních změn, mohou tedy být i určitým odkazem na starověkou formu života. Studie těchto národů pojednávají o homosexuálním chování, nikoliv přímo o homosexuální orientaci. Tyto národy mají společné to, že před vstupem do dospělosti se ve výchově mladíků uplatňují muži. U přírodních národů tak existuje rituální homosexualita při zasvěcování do dospělosti (iniciační homosexualita). U každého kmene probíhá jinak, většinou se mladého chlapce ujme starší muž nebo chlapci žijí ve společné chýši, kde dochází k homosexuálním stykům. Podle jejich víry se teprve tímto stykem stává z chlapce muž. (Fanel, 2000)

Existují však také přírodní společenství, která projevy homosexuality trestají.

Ve starověku se vztahy mladších a starších mužů vyskytovaly např. ve starověkém Egyptě, Mezopotámii, Číně a Japonsku. (Janošová, 2000) Avšak nejznámějším představitelem je starověké Řecko.

2.2 Starověké Řecko

Právě zde byla „*homosexualita považována za skutečně rovnocennou, plnohodnotnou variantu sexuálního chování.*“ (Brzek, Pondělíčková–Mašlová, 1992, str. 105) Tehdejší vztah mezi zralým mužem a pohlavně dospělým chlapcem, byl nazýván tzv. chlapeckou láskou, pederastií. V některých obcích byly homosexuální styky provozovány zcela běžně, jinde zdůrazňovali především duševní stránku tohoto vztahu a tělesný styk odsuzovali. Objektem zájmu byli chlapci ve věku dvanáct až čtrnáct let. A jen do doby, než jim začali růst vousy a ochlupení. Poté se sami ujímali role učitelů. Tato chlapecká láska nemá příliš společného z dnešní homosexualitou, jednalo se mimo jiné i o státem uznávanou formu výchovy. Pedagog vedl chlapce za pomoci lásky, protože věřil, že takto předá dalším generacím moudrost. To dobré a vznešené mohl chlapci předat ale jen řádný občan, homosexuální styky mezi svobodnými a otroky (nebo cizinci) byly tvrdě trestány. (Borneman, 1993) Řekové považovali homosexualitu za elitářskou formu sexuálního chování. Pro mnoho mladých chlapců byly tyto styky možností jak se dostat do významné funkce. Také patřilo k dobrým

mravům, že bohatý ctitel svého mladého milence materiálně zabezpečil. Velmi rozšířená byla chlapecká prostituce (kterou později v Athénách začali stíhat zákony). V některých částech Řecka existoval rituální únos chlapce, kdy milenec předem oznámil příbuzným, že chlapce unese a ti ho poté pouze symbolicky pronásledovali. Vlastníkem chlapce byl vždy jeho otec, proto musel ctitel zaplatit odkupné. (Fanel, 2000)

V dalších řeckých státech (Théby) považovali homosexuální páry za neporazitelné v boji, protože každý z partnerů by raději zemřel sám, než aby nechal zemřít druhého. Proto z nich byly sestavovány vojenské jednotky. (Borneman, 1993)

2.3 Starověký Řím

Římané přejali a upravili řeckou kulturu. Homosexualita byla zpočátku tolerována a velmi rozšířena, ale postupně začala být brána jako projev nedostatečné mužnosti. Homosexualita byla obzvláště zavržením hodná v případě, že sloužila ke kariéernímu postupu nebo vykořisťování druhých. To se ovšem netýkalo otroků. Dlouhou dobu zde neexistovaly zákony zakazující pánům znásilňovat své otroky, protože ti byli bráni pouze jako věc, nikoliv člověk. Otroci byli také kastrováni, což mělo sloužit k udržení jejich mladistvého vzhledu, zastavení růstu ochlupení a tomu, aby jim zůstal chlapecký hlas. Mužskými prostitutky byli téměř vždy právě otroci. Bohatí měli vlastní harémy zvané pedagogium. (Borneman, 1993) Bylo poměrně běžné, aby mladý Říman dostal od svého otce darem otroka určeného k pohlavnímu styku, jakéhosi konkubína. Jakmile se ale tento mladý Říman oženil, musel se s konkubínem rozloučit. (Fanel, 2000)

Ve starém Řecku i Římě existovala rovněž i ženská homosexualita. Jednak s důvodu, že ženy měly ve společnosti podřadné místo, a také proto, že mnoho žen mužská homosexualita o muže připravila. (Fanel, 2000) O ženské homosexualitě z tohoto období se toho příliš neví, jen to, že se jí pohrdalo. Známa je však básnířka Sappfó, která na ostrově Lesbos založila dům múz (estetickou školu) pro dívky, kde byla homosexualita rozšířena. (Janošová, 2000).

S příchodem vlády křesťanského císaře Konstantina Velikého byli homosexuálové upalováni a stínáni a došlo k vytvoření řady tajných společenství. Velice netolerantní byli k homosexualitě staří Židé, kteří její projevy trestali ukamenováním.

2.4 Středověk

V raném středověku se začalo šířit křesťanství. Některé křesťanské autority k homosexualitě neměli odmítavý postoj. Považovali ji za přirozený jev. Avšak byli obecně proti rozkoším (ať už homosexuálním nebo heterosexuálním). Některým však homosexualita vadila, spatřovali v ní pozůstatek pohanství a tvrdili, že je proti lidské přirozenosti.

Většina zákonů proti homosexuálům tak byla zpočátku zřizována bez podpory církve (i tam homoerotika existovala). Byzantský císař Justinián roku 533 zavedl ve svém zákoníku, že za homosexuální styk mohl být udělen i trest smrti. Kolem roku 650 byla vládcem španělských Visigótů uzákoněna kastrace za homosexualitu. Pod vlivem pařížského biskupského koncilu přikázal roku 829 upalování gayů král Ludvík Pobožný. Počátkem 12. století začali být homosexuálové trestáni také v Anglii. Roku 1120 londýnští radní označili sodomii (do které spadala i homosexualita) za hřích. Gayové tam byli zaživa zakopáváni do země. V Holandsku byli věšeni, topeni a rdoušeni, případně „jen“ kastrováni. Čím dál tím více se dostávali do nepřízně veřejnosti. Dominikán Tomáš Akvinský odsoudil homosexualitu jako jeden z nejtěžších hříchů, protože je nepřirozená, přičí se rozumu a překáží v rozmnožování lidského rodu. (Fanel, 2000)

První významná zmínka o situaci Čechách je z roku 1353. Tehdy Karel IV. vydal Karolinský trestní kodex. Ten homosexuální styky trestal smrtí. (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992)

Se vznikem renesance (14. – 16. století) v Itálii přišel návrat k tradicím antické kultury a homosexualita byla spíše jednou z přípustných sexuálních voleb, byť byla dle zákonů stále zakázaná. Velmi běžným jevem byla u umělců. Každý ji ale popíral, protože se nadále rozmáhala trestní opatření proti ní. „*Ve Florencii byl r. 1432 zřízen speciální tribunál jakési mravnostní policie, nazvaný Ufficiali di notte e monasteri (Noční a klášterní dozorcí), aby vyšetřoval anonymní nařčení ze sodomie a dalších podobných zločinů.*“ (Fanel, 2000, str. 139) Za tímto účelem byly ve městě u kostelů zřízeny schránky v podobě bubnů (se smějícími se nebo rozšklebenými ústy – proto se jím říkalo „ústa pravdy“), do kterých mohli lidé anonymně vhadzovat svá obvinění. (Fanel, 2000)

I přes všemožné zákazy dál bujela ve středověkých městech homosexuální prostituce. Té chtělo zabránit také Collegium sodomitarum což byl „*úřad pro vyšetřování založený 16. 6. 1461 v Benátkách, zabývající se homosexualitou. Každý lékař a lazebník měli za povinnost tomuto úřadu hlásit všechna poranění konečnicku, způsobená pedikací. O tři léta později*

byl zákon ztřeštěn: za anální koitus se od té doby v Benátkách trestalo upálením.“(Borneman, 1993, str. 81)

V renesanční Anglii byla homosexualita uzákoněna jako zločin roku 1533. Tento zákon byl poté několikrát zrušen a znovu obnoven a netýkal se homosexuálního chování žen. I tady byla běžná homosexuální prostituce. Ať už v podnicích k tomu určených nebo skrytě před veřejností, kdy mladík měl oficiální postavení sluhy a sdílel domácnost se svým páнем. (Fanel, 2000) Totéž existovalo také ve Francii. Tzv. filles domestiques (francouzsky služebné), byli homosexuálové, kteří se nechávali najmout jako sluhové, aby navázali poměr se svobodnými zaměstnavateli. (Borneman, 1993)

2.5 Novověk

Na počátku 18. století města jako Londýn, Paříž a Amsterdam poskytovala útočiště subkulturám zženštilých mužů. Ti vyhledávali sexuální partnery v krčmách, klubech, parcích či na veřejných záchodcích. Měli společný styl chování a oblékání, což usnadňovalo jejich identifikaci nejen mezi sebou, ale i policií, takže jim neustále hrozilo zatčení. (Rupp, 2002)

Ve vyšších vrstvách francouzské společnosti byla homosexualita považována za běžnou, ale stále nebezpečnou neboť nebyla oficiálně uznána jako „normální.“ Na dvoře ve Versailles založilo několik šlechticů řád sodomitů, kteří měli přímo zakázáno mít poměr s ženami. Později jej zrušil Ludvík XIV. (Janošová, 2000) Další tajnou homosexuální organizací ve Francii byl *Ordre de la Félicité* (francouzsky Řád blaženosti). Ta byla „založená vévodou ze Chambonas, která si vypůjčila svůj rituál z námořnického prostředí. Její členové nosili přes srdeční krajinu vytetovanou kotvu a koupili si ostrov, na kterém pořádali své obřady.“(Borneman, 1993, str. 372) Také homosexuální ženy měly v Paříži svůj tajný klub nazvaný *Ordre des Aphrodites* (francouzsky Řád Arfoditek). (Borneman, 1993)

I v Anglii existovaly v této době tajné homosexuální kluby. Byl jím *Mollie's Club* fungující kolem roku 1700 a *Vere Street Coterie*, který byl zrušen roku 1810. (Borneman, 1993)

Ke konci 18. století se v Evropě ustupovalo od trestu smrti za projevy homosexuálního chování. V Čechách jej zrušil Josef II. v roce 1787. Mužská homosexualita byla nadále právně postižitelná (ta ženská nikoliv), ale úřady se jí zabývali pouze v případech, jako bylo svedení mladistvého nebo pokud hrozila společenská ostuda. (Janošová, 2000)

Roku 1804 byl ve Francii vydán nový občanský zákoník, tzv. Code Napoleon (původně Code civil), vzor moderních právních systémů v Evropě. Vznikal pod Napoleonovou pat-

ronací, ale velký podíl na něm měl Jean Jacques Régis de Cambacères. Ten do právního kodexu vložil ustanovení, podle kterého se homosexuální styk stal překročením zákona, pouze pokud se týkal nezletilých. Tudíž už vůbec nešlo o trestnost homosexuality jako takové, ale o chování, které se týkalo i heterosexuálů. (Fanel, 2000)

V roce 1852 vznikl za vlády císaře Františka Josefa I. trestní zákoník, kde byla homosexualita zařazena mezi smilstvo proti přírodě (§ 129). Trestem bylo vězení od jednoho do pěti let. Odsouzenému byly také odejmuty řády, veřejné a akademické tituly a nemohl nadále vykonávat některá povolání. Vše mohl získat zpět jen s povolením císaře, později prezidenta. Tento zákoník platil na českém území až do roku 1950. (Seidl a kol., 2012)

Na konci 19. století se objevuje současné pojetí homosexuality. S rozvojem přírodních věd a medicíny se začaly hledat pro homosexualitu odpovídající lékařská označení. „*Od hříchu a deliktu (jak byla homosexualita po staletí chápána), který mohl být v jednání člověka ojedinělý, se dostáváme až k něčemu, s čím se člověk rodí a co nelze nijak oddělit od ostatních stránek jeho osobnosti.*“ (Fafejta, 2004, str. 120) Vzniká tak představa homosexuální osobnosti s charakteristickým dětstvím, minulostí a způsobem života. (Fafejta, 2004) Roku 1867 německý právník Carl Heinrich Ulrichs definoval homosexualitu jako přechod mezi mužstvím a ženstvím, tzv. „třetí pohlaví“. (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992) Tento muž je považován za prvního bojovníka za práva homosexuálů. Tím byl také Karl Maria Kertbeny, který v roce 1869 vymyslel a poprvé použil slovo homosexuál. Roku 1896 založil Adolf Brand časopis *Der Eigene*, o kterém prohlašoval, že je prvním homosexuálním časopisem na světě. (Seidl, 2012) To, že je homosexualita vrozená, poprvé prohlásil německý lékař Magnus Hirschfeld. V roce 1897 založil *Vědecko-humanistický výbor*, což byla první organizace na světě, jejímž cílem byla ochrana práv homosexuálů. Tento výbor podal petici, ve které žádal zrušení paragrafu 175 trestního zákona namířeného proti gayům. Tuto petici podepsalo pět tisíc předních vědců, politiků a umělců. Říšský sněm ji zamítl. Dále roku 1918 založil Hirschfeld v Berlíně *Ústav pro sexuální vědu*, což byl první sexuologický ústav na světě. Tento ústav poskytoval (mimo jiné) soudní znalecké posudky při procesech s obviněnými homosexuály a odborná vyšetření. V roce 1920 dokončil rozsáhlou knihu „Homosexualita mužů a žen“. Mezi roky 1921 a 1932 předsedal pěti Světovým kongresům Ligy pro sexuální reformu v Londýně, Berlíně, Kodaní, Vídni a Brně. (První kongres se konal díky němu v Berlíně a měl za cíl vysvětlit lidem podstatu homosexuality.)

Předsudkům veřejnosti vůči gayům se rozhodla čelit také skupina, která v květnu r. 1931 začala v Praze vydávat časopis *Hlas sexuální menšiny*. Tento čtrnáctideník vycházel pouhý jeden rok, do dubna r. 1932. Od května r. 1932 vznikl *Nový hlas* s podtitulem *List pro sexuální reformu*, tentokrát měsíčník. Zanikl v r. 1934, ze stejného důvodu jako časopis předchozí – měl málo čtenářů a zkrachoval. (Fanel, 2000) Tento pro homosexuály příznivý vývoj přerušila 2. světová válka.

V nacistickém Německu začal útok na gaye zavřením gay barů roku 1933 a následným pořizováním „ružových seznamů“ od roku 1934. V roce 1935 byl zpřísněn již zmiňovaný paragraf 175. Stačilo, aby se homosexuál na jiného muže pouze podíval a mohl dostat trest ve výši deseti let nucených prací nebo doživotí. Policie měla svoje vyškolené agenty, kteří měli homosexuály odhalovat. Nacistická homofobie měla hlavně „rasové a nacionální zdůvodnění: hlásala se ideologie silných, rasově „čistých“ mužů“ (Fanel, 2000, str. 312), kteří zplodí co nejvíce dětí. Proto byl v roce 1936 na Gestapu zřízen odbor pro boj s homosexualitou a interrupcí. Lesbické chování zůstávalo i nadále beztrestné, protože ženy byly v nacistické ideologii méně hodnotné. Ale gaye nacisté vydírali, mučili, mržali a zabíjeli. Homosexualita byla také (spolu s alkoholismem a nejasným árijským původem) důvodem k vyloučení z řad SS, k následnému obvinění a odeslání do koncentračních táborů. Tam byli gayové, označení růžovými trojúhelníky, sociálními vyvrheli. Byli zařazováni do oddílů s nejhorsšími pracovními podmínkami, vojáci je diskriminovali a šikanovali. Izolovali je od ostatních vězňů, se kterými nesměli navazovat žádný kontakt. Lékaři SS homosexuály kastrovali a prováděli na nich pokusy s cílem vyléčit je (hormonální léčba, kterou mnoho gayů nepřežilo, rentgenové ozařování, vyoperování varlat). Odhady, kolik gayů v koncentračních táborech zemřelo, se různí. (Fanel, 2000).

Po skončení 2. světové války diskriminace homosexuálů pokračovala. Bývalí spoluvězni ani úřady neuznávali jejich válečné oběti. Nepovolovali jim vystupovat při slavnostních setkáních k připomínce holocaustu a nepřiznávali jim poválečné odškodné v rámci válečných rehabilitací. V Československu roku 1950 vláda vedená Komunistickou stranou vydala zákon, v němž §241 homosexualitu znovu kriminalizoval (homosexualita zde byla definována jako trestný čin proti lidské důstojnosti). (Fanel, 2000)

V dalším textu se budu vzhledem k omezenému rozsahu práce věnovat pouze situaci v České republice.

V Evropě docházelo k postupné dekriminalizaci homosexuality. Jedním z prvních států, kde byla zrušena její trestnost, bylo také Československo. Stalo se tak v roce 1961. Podle § 244 nového zákoníku „*byl trestný styk s osobou téhož pohlaví, pokud jej uskutečnila osoba starší osmnácti let s osobou, která dosud osmnáctý rok věku nedovršila, dále když bylo zneužito závislosti druhé osoby, nebo poskytl-li či přijal-li někdo za homosexuální styk úplatu, a také tehdy, jestliže homosexuální styk budil veřejné pohoršení.*“ (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992, str. 112) Z důvodu veřejného pohoršení byl také zákaz otiskování seznamovacích inzerátů homosexuálů. Stát jim zabraňoval se sdružovat a vytvářet vlastní organizace. To vše mělo za následek velmi nízkou informovanost veřejnosti a vytvoření mnoha předsudků a negativních postojů vůči nim. (Janošová, 2000)

Společenský život gay komunity přesto fungoval. Především v Praze existovaly podniky, ve kterých se homosexuálové scházeli (např. hotel *Šroubek* na Václavském náměstí, později *Evropa*, bar *Casino* v Ječné ulici, *Batex* v Kotvě, bar *Orient* na Ovocném trhu, kavárna *U Tlapáků* na Václavském náměstí, *U kupců* ve Štěpánské ulici, *Bílý beránek* – později *Globus* v ulici 28. října, smíchovská vinárna *Na Bělidle*). V osmdesátých letech se večerní a noční zábava přesunula na diskotéky. V Praze vznikly dvě gay diskotéky: *T club* na Václavském náměstí a smíchovský *Petr Vok z Rožmberka*. Vyhlášeným mimopražským podnikem se stala brněnská diskotéka *U Richarda*. Policie však homosexuály nadále pronásledovala a vedla si jejich seznamy. (Fanel, 2000) Před rokem 1989 začaly v Čechách vznikat socioterapeutické skupiny pro homosexuály a téma homosexuality se postupně objevilo v několika různých novinách.

Velké změny nastaly v české společnosti po revolučním roce 1989 (v témže roce Dánsko umožnilo homosexuálům jako první stát uzavírat svazky podobné sňatku). U nás byl zrušen paragraf 244 trestního zákona od 1. července 1990 a homosexuální chování se stalo po stránce trestně právní stejným, jako chování heterosexuální. (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992) Začaly vznikat první organizace zastupující zájmy homosexuálů na veřejnosti. Stěžejní organizací bylo *Sdružení organizací homosexuálních občanů (SOHO)*, která si kladla za cíl zajistit homosexuálům bezpečné sociální postavení, bojovat proti nemoci AIDS a zavést institut registrovaného partnerství. Organizace vydávaly vlastní časopisy (*Lambda noviny*, *SOHO revue*) a homosexualita se postupně stávala častějším mediálním tématem. Začalo se o ní psát v časopisech a objevila se v televizi. V roce 1990 vysílala Československá televize třídílný pořad *Tabu* a pětidílný pořad *Žijeme mezi vámi, ale...* (Fanel, 2000) Ve stejném roce vznikl také film *Zapovězená láska*. (Seidl a kol., 2012)

Muselo uběhnout mnoho let od roku 1992, kdy organizace SOHO zahájila přípravy na návrh zákona o registrovaném partnerství, než se tento zákon podařilo prosadit. (Fanel, 2000) V účinnost vstoupil dne 1. července roku 2006. (Seidl a kol., 2012) Do konce roku 2013 vstoupilo do registrovaného partnerství dohromady 1692 gay a lesbických dvojic (2 284 gayů a 1 100 leseb). (Šlehofer, 2014)

I nadále musí homosexuálové bojovat za práva, která mají heterosexuální lidé zcela samozřejmě. Aktuálně třeba o možnost adoptovat dítě svého partnera (své partnerky), kdy se homosexuálové snaží prosadit novelu zákona o registrovaném partnerství a rozšířit ho tak o toto právo. Mezi další práva, jejichž přijetí je zatím v nedohlednu, patří možnost adoptovat dítě z dětského domova, uzavřít sňatek. Současné veřejné mínění Čechů o homosexuálech a jejich právech tvoří přílohu (P1) této práce.

3 HOMOSEXUALITA V PRŮBĚHU AMERICKÝCH DĚJIN

V mnoha původních kulturách po celém území dnešních Spojených států byly uznávány ne dva gendery, ale tři - muži, ženy a třetí kategorie. Sem spadali muži, kteří se oblékali a chovali jako ženy a navazovali sexuální vztahy s muži, a ženy, které zastávaly společenskou roli mužů a braly si za manželky ženy. Tito jedinci plnili v tradici svých kultur jak společenskou, tak duchovní funkci. (Rupp, 2002)

S příchodem Evropanů začala násilná asimilace těchto původních obyvatel. Misionáři je učili „slušnému“ chování a dodržování genderových norem. V koloniálních společnostech, které zde začaly vznikat, platily evropské společenské a náboženské sankce. V této době zámořských objevů a cest byla však homosexualita běžným jevem u námořníků a pirátů, kteří se pohybovali většinu času v čistě mužské společnosti. Stejně situace se opakovala později u kovbojů. (Rupp, 2002)

V dobách otrokářství ospravedlňovali evropskou nadvládu mimo jiné také záznamy o sexualitě mezi osobami stejného pohlaví v Africe a mezi původními obyvateli amerického kontinentu, které měli dokládat jejich nemravnost a primitivnost. (Rupp, 2002)

V koloniích platily sodomické zákony podle anglického vzoru a stejně jako v Anglii ani tady se nevztahovaly na lesbické chování. V r. 1777 Thomas Jefferson (tehdy ještě nebyl prezidentem) zahrnul do svých návrhů na úpravu zákona to, aby sodomie byla nadále trestána jen kastrací a nikoliv smrtí. Tento návrh však nakonec uzákoněn nebyl. (Fanel, 2000)

V průběhu 19. století existovala mezi ženami tzv. „romantická přátelství“. Ta byla ve společnosti tolerována a schvalována a často trvala mezi přítelkyněmi od puberty přes manželství až do stáří. Podobná přátelství navazovali také muži, i když u nich v dospělosti už nebyla tak intenzivní. *„Dívky a mladí muži se mohli otevřeně a bez zábran líbat, objímat, a dokonce spolu spát v jedné posteli – jak bylo ostatně běžné - , neboť to vše společnost nepovažovala za vyjádření sexuality, ale emocionální intimity.“* (Rupp, 2002, str. 59) Sexualita byla spojována především s dělnickou třídou, kde byla více veřejná. Homosexuální vztahy tu proto vyhledávali i muži ze středních a vyšších tříd. (Rupp, 2002)

Podle zákoníku z r. 1881 čekalo homosexuály za sexuální styk vězení od pěti do dvaceti let. (Fanel, 2000) Stejně jako v Evropě se o homosexualitu začala v 19. století zajímat medicína. V roce 1892 poprvé definoval termín homosexuál v chicagském lékařském časopise James G. Kiernan. Koncept homosexuála převzal od vídeňského psychiatra Richarda von

Krafft-Ebinga. Homosexuálem dle nich byl člověk, jehož mentální stav odpovídal stavu osoby opačného pohlaví (tzv. inverze - myšlení, chování a cítění, jež jsou v naprostém rozporu s jedincovým předpokládaným genderem). Během následujících let ale lékaře začalo zajímat spíše to, že homosexuály přitahuje osoba stejného pohlaví a hledali její fyzické příčiny. (Rupp, 2002)

Před první světovou válkou byli velice populární imitátoři žen. „*Tato zábava vedla ke vzniku největšího každoročního setkání gayů v New Yorku, takzvanému Hamilton Lodge plesu (Hamilton Lodge Ball) či Maškarnímu a občanskému bálu (Masquerade and Civic Ball), kterému se od konce dvacátých let začalo říkat „Teplouškový ples“ (Faggots' Ball).*“ (Rupp, 2002, str. 125) Bohužel to neznamenovalo toleranci homosexuality, i když na tyto akce se chodilo bavit velké množství heterosexuálů. Úředníci prováděli razie v zařízeních, o kterých se vědělo, že je navštěvují homosexuálové. Přesto na začátku 20. století existovala ve městech po celé zemi místa určená homosexuálům. Fungovali zde homosexuální kluby v New Yorku, Bostonu, Washingtonu, Chicagu, New Orleansu nebo Saint Louis, které se ovšem vydávaly za literární nebo šachové kluby, sportovní či dramatické kroužky. (Rupp, 2002)

„*Slovo „gay“ se jako termín označující sexualitu mezi osobami stejného pohlaví začalo používat ve Spojených státech v první polovině 20. století. Do slovní zásoby širší veřejnosti se ale tento termín dostal až v padesátých letech.*“ (Rupp, 2002, str. 112)

S příchodem druhé světové války se armáda během mobilizace snažila eliminovat počet homosexuálů ve svých řadách, protože se mělo za to, že gayové jsou zženštilí a psychicky labilní a tudíž se nemohou stát dobrými vojáky. Muži (ženy nikoliv), kteří se chtěli přidat k armádě tak museli procházet výběrovým procesem, kde čelili otázkám ohledně své sexuality. Pokud byl voják usvědčen z homosexuality, čekal ho pobyt ve vězení nebo na psychiatrii a propuštění z armády (speciálně pro ně vznikly tzv. „modré propustky“). (Rupp, 2002)

V období po válce se homofobní politika rozšířila i na veřejnost. Vlastníci modrých propustek neměli nárok na válečný důchod a také nemohli vykonávat některá povolání. „*V roce 1950 předložil senátní výbor zprávu s názvem *Employment of Homosexuals and Other Sex Perverts in Government (Zaměstnávání homosexuálů a jiných sexuálních zvrhlíků ve vládním sektoru)*. Jejím závěrem bylo, že i jeden jediný zvrhlík má ničivý vliv na ostatní jedince.*“ (Rupp, 2002, str. 145) Nastalo tak období propouštění homosexuálů ze

zaměstnání ve státní sféře. Policie prováděla razie v gay a lesbických barech a jména zatčených se objevovala v novinách společně s jejich adresami. Azylem mnoha homosexuálů se v té době stalo liberální a sexuálně otevřené San Francisco. (Rupp, 2002)

Navzdory tomuto útlaku se zdroje informací o homosexualitě rozšiřovaly. Ve třicátých a čtyřicátých letech provedl americký zoolog Alfred Kinsey první širší výzkum sexuálního chování obyvatelstva na vzorku více než 18 tisíc mužů a žen. Výsledky výzkumu byli pro americké obyvatele šokující, mimo jiné také proto, že třetina dotázaných mužů zde uvedla homosexuální zkušenosti. (Weiss, 2001)

O šíření informací o homosexualitě do povědomí veřejnosti se postaraly také knihy a časopisy. Na začátku šedesátých let v Hollywoodu vznikly filmy *The Children's Hour* (Hodina dětí) a *Advise and Consent* (Radit a souhlasit), které opatrně otevíraly téma homosexuality. (Rupp, 2002)

V období poválečného útlaku se sami homosexuálové začali organizovat a bránit. Jedním z prvních hnutí byla *Mattachinská společnost (Mattachine Society)*, kterou založil v roce 1950 Harry Hay. Tato organizace vydávala od roku 1953 vlastní časopis *One*, vytvořila teorii homosexuálů jako kulturní menšiny a bojovala proti policejním razím. V roce 1955 vznikla v San Franciscu první celostátní lesbická organizace *Daughters of Bilitis (Daughters of Bilitis)*, která vydávala vlastní časopis *The Ladder (Žebřík)* a snažila se lesbám získat respekt ve většinové společnosti. (Rupp, 2002).

Roku 1952 byla homosexualita zařazena do Diagnostického statistického manuálu mentálních poruch (příručka Americké psychiatrické společnosti), neboť vědci se domnívali, že se jedná o psychickou poruchu, kterou je třeba léčit. (Jedličková, 2010) Vyškrtnuta odtud byla v roce 1973. To Světová zdravotnická organizace ji z Mezinárodní klasifikace nemocí vyjmula až v roce 1991. (Fafejta, 2004)

Za zlomový den v dějinách homosexuality je považován 27. červen 1969, kdy se v baru Stonewall In v Greenwich Village mladí homosexuálové vzepřeli zatčení při policejní razii. Tento počín, který zahájil vlnu demonstrací homosexuálů a LGBT menšin, je chápán jako začátek boje za podporu jejich práv v moderních dějinách.

Po roce 1969 došlo k velkému rozvoji organizací, komunit a zvyšování povědomí o homosexualitě. V této době vznikly některé významné organizace, např.:

- *Newyorská fronta osvobození gayů (New York Gay Liberation Front)*,

- *Národní gay pracovní skupina (National Gay Task Force)*, později přejmenovaná na *Národní gay a lesbickou pracovní skupinu (National Gay and Lesbian Task Force)* v r. 1973,
- *Národní koalice černých leseb a gayů (National Coalition of Black Lesbians and Gays)* v r. 1978 jakožto první organizace afroamerických gayů a leseb,
- *Hnutí za lesbická a gay práva.*

Poslední z uvedených organizací dosáhla úspěchů na poli právní ochrany homosexuálů (např. rozhodnutí Kalifornského státního soudu r. 1979, o tom, že „coming out“ v zaměstnání je otázka svobody projevu garantovaná ústavou) a ve snaze dosadit homosexuály do veřejných funkcí (zvolení Elaine Nobel do massachusettské sněmovny reprezentantů v r. 1974). (Rupp, 2002)

Tento, pro homosexuály slibný rozvoj jejich přijetí do společnosti poněkud zbrzdil výskyt nemoci AIDS. První případy této nemoci se objevily v roce 1981 právě u mladých homosexuálů v New Yorku a Los Angeles. O něco později se nemoc vyskytla u nitrožilních uživatelů drog a pacientů po krevní transfúzi. Přesto byl AIDS nazván nemocí homosexuálů. (Jedlička, ...)

Na začátku 90. let schválil tehdejší prezident USA Bill Clinton zákon nazývaný *Don't Ask, Don't Tell*, týkající se služby homosexuálů v americké armádě. Zájemci o službu v armádě už nemuseli do přijímacího dotazníku vyplňovat sexuální orientaci. Pokud však uvedli orientaci homosexuální, byla jejich žádost zamítnuta. Gayové a lesby mohli tedy v armádě sloužit, ale pouze když nepřiznali svou sexuální orientaci. (Jedličková, 2010)

Tento zákon zrušil v roce 2011 nynější prezident Barack Obama. Ještě v roce 2013 nebyly v některých jižanských státech USA zcela zrušeny tzv. *Sodomy laws (Sodomitské zákony)*, které potlačovali práva homosexuálů. Ty byly oficiálně zrušeny v roce 2003. Některé tyto státy v současnosti stále ještě omezují právo hovořit o homosexualitě a propagovat ji. Naproti tomu mají v mnoha státech USA legalizované manželství pro stejnopohlavní páry. (Veselý, 2014)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ZOBRAZOVÁNÍ HOMOSEXUÁLŮ V MÉDIÍCH

Následující text se věnuje úloze médií v životě člověka a možným dopadům jejich působení na něj. Dále pak stručnému přehledu zobrazování homosexuálů ve filmech a v televizním vysílání.

4.1 Média

Média se významně podílejí na socializaci jedince do společnosti. „*Mediální produkty se podílejí na formování prostředí, v němž se lidé pohybují, nabízejí řadu podnětů k úvahám, představují modely řešení nejrůznějších situací a vzory chování vůbec, rozšiřují hranice poznání za hranice bezprostředního okolí uživatelů, jsou aktivní součástí kultury, do níž člověk patří a jejíž součástí se cítí.*“ (Jirák a Kopplová, 2009, str. 258)

Díky své dostupnosti, působí na člověka nejvíce masová média. Těmi se většinou rozumí tisk, rozhlasové a televizní vysílání, internet. Pokud člověk nemá s něčím vlastní zkušenost (např. s nějakou skupinou), je velmi pravděpodobné, že bude za skutečné považovat to, co mu zprostředkují média. Často tak dochází ke vzniku stereotypů. Ty se dají definovat jako: „*sociální klasifikace určitých skupin a jejich reprezentace pomocí zjednodušujících, neověřitelných, zobecňujících znaků, jež výslovně či nepřímou představují soubor hodnot, soudů a předpokladů týkajících se chování takových skupin, jejich vlastností, minulosti a vývoje.*“ (Jirák a Kopplová, 2009, str. 300)

4.2 Homosexuálové ve filmech a TV

Prvním filmovým zpracováním tématu homosexuality byl americký snímek z roku 1895 *The Gay Brothers* natočený Williamem Dicksonem. Jsou v něm vyobrazeni dva muži tančící valčík. (Dymokurský, 2003) Následuje němý film z roku 1919 *Anders als die Andern* (*Jiní než ostatní*), který pro Vědecko-humanitní výbor natočil na objednávku režisér Richard Oswald. (Seidl, 2012)

Lesbismus se na filmovém plátně objevil poprvé roku 1929 v německém filmu *Die Büchse der Pandora* (*Pandořina skříňka*) režiséra G. W. Pabsta. (Dymokurský, 2003)

Od začátku televizního vysílání do 70. let 20. století se homosexuální postavy téměř nevykytovaly. Jen v dokumentech (př. *Homosexuals* z roku 1967). Poté jen co by postavy epizodní a to jako zločinci, psychicky nemocní nebo směšní zženštilí gayové.

Situace se začala měnit v 90. letech minulého století. Odlišná sexuální orientace postav se začala v televizní tvorbě používat jako znak modernosti a k zajištění vyšší sledovanosti. Ale homosexuální postavy slouží (dodnes) spíše k rozvoji příběhů heterosexuálních hrdinů. Na příběhy homosexuálů samotných je pohlíženo vždy z perspektivy heterosexuálů. Většinou jediným tématem souvisejícím s homosexualitou je coming out. Film/seriál pak vyobrazuje reakce a stanoviska heterosexuálních postav na něj. Odlišná sexualita homosexuálů je potlačována. Homosexuálové bývají zobrazováni jako hodní a slušní, aby nepopudili heterosexuální diváky a zároveň byla tvůrci dána najevo tolerance vůči sexuálním menšinám.

K dalším změnám dochází okolo roku 2000, kdy narůstá počet kabelových televizí nejen v USA (př. *HBO*, *Showtime* nebo dokonce *LOGO TV* a *HERE!*, která se na LGBT publika přímo specializují). Dochází také k uvolňování společenských norem a schvalování zákonů o registrovaném partnerství. V televizní tvorbě se začínají homosexuálové objevovat v hlavních i vedlejších rolích a věnuje se pozornost tématům tradičně spjatými s LGBT menšinou jako je coming out, HIV/AIDS, diskriminace, registrované partnerství, adopce dětí či pořizování dětí vlastních. Nově tak vznikají seriály, kde homosexualita je normou a heterosexuálové zde působí jako menšina a jejich svět je odsunut na okraj zájmu. (Jedličková, 2010) Za průlomový se v tomto zobrazování homosexuálů se dá označit americký seriál *Queer as Folk*, kterému se budu věnovat níže. Na tento seriál poté navázalo několik dalších, např. *The L World*, *Lip Service*, *Noah's Arc*, *The DL Chronicles* a *The Looking* (druhý ze seriálů, který bude podroben diskursivní analýze).

5 DISKURZIVNÍ ANALÝZA

Diskurzivní (nebo také diskurzivní) analýza je jedním z typů kvalitativního výzkumu. Ten se snaží o hlubší porozumění při zkoumání jedince, skupiny, události nebo určitého jevu. Mezi základní metody sběru dat patří pozorování, rozhovory, analýzy textů (knihy, deníky, fotografie, videozáznamy atd). (Hendl, 2005)

Diskurzivní analýza (*discourse analysis*, dále DA) je zastřešujícím pojmem pro přístupy zabývající se rolí jazyka při konstrukci sociální reality. Tyto přístupy hledají pravidelnosti v utváření významu psychické a sociální reality v jazyce (psaném i mluveném). (Řiháček, 2013) Diskurzivní analýza je jedním z typů obsahové analýzy textu.

Slovo diskurz mělo původně ve francouzštině a angličtině tyto významy: promluva, rozprava, pronesená řeč. (Hájek, 2014)

Diskurz je možno chápat jako „*užívání jazyka, event. dalších znakových systémů – členy dané společnosti, resp. jejich jistou skupinou (teoreticky i jednotlivce) a/nebo v určité oblasti společenského života a/nebo v komunikaci o určitém tématu.*“ (Homoláč, 2006, str. 329) Nebo můžeme říci, že: „*diskurs je souborem určitých výpovědí existujících v sociálním prostoru.*“ (Hájek, 2014, str. 120)

Lidé mluví a jednají nejen jako jednotlivci, ale také jako členové různých sociálních a kulturních skupin. Navzájem si rozumí, protože sdílí zvyklosti jak používat a interpretovat jazyk. (Gee, 2011)

5.1 Diskurzivní analýza seriálů *Queer as Folk* a *The Looking*

Seriály *Queer As Folk* a *The Looking* byly vybrány, protože v obou případech jsou hlavní postavy gayové okolo třiceti let a jejich první epizody mezi sebou dělí 14 let. Následující kapitola bude zaměřena na hledání podobností a rozdílů v zobrazování témat, která se nejčastěji pojí s homosexualitou a jsou rovněž reflektována v těchto dvou seriálech.

Jedná se o následující témata:

- coming-out a integrace do společnosti,
- HIV a AIDS,
- sexuální promiskuita,
- registrované partnerství, zakládání rodiny, adopce dětí.

Vzhledem k rozsahu práce není možné zaznamenat veškerá jednání postav vztahující se k daným tématům. Proto budou podle subjektivního hlediska vybrány jen některé reprezentativní promluvy. Ty budou vždy označeny číslem série a epizody, ve které se objevily. Před samotnou analýzou uvedu stručné představení obou seriálů a jejich hlavních postav.

5.1.1 Queer as Folk (QAF)

Jedná se o americko-kanadský televizní seriál, který vysílala televize *Showtime* v letech 2000 až 2005. Má celkem 83 epizod vysílaných v pěti řadách. Děj se odehrává v Pittsburghu (stát Pensylvánie).

Hlavní postavy a děj seriálu:

Brian Kinney – třicetiletý atraktivní a bohatý manažer a posléze majitel reklamní agentury. Užívá si života, náhodného sexu a neuznává dlouhodobé vztahy. Nelíbí se mu, když gayové „napodobují“ životní styl heterosexuálů. Je biologickým otcem Guse, kterého vychovává jeho kamarádka Lindsay s přítelkyní Melanie. Je mu diagnostikována rakovina varlete, ze které se úspěšně vyléčí a poté koupí svůj oblíbený gay klub Babylon. Chová se velmi sebevědomě, chladně a je cynický, ale pro své přátele by udělal cokoliv. Od začátku seriálu prožívá komplikovaný vztah s mladým Justinem, který je do něj zamilovaný. Teprve bombový útok na Babylon ho donutí přiznat si, že Justina miluje a navrhne mu sňatek.

Justin Taylor – sedmnáctiletý student střední školy, nadaný malíř, který se potýká s coming-outem doma i ve škole. Jeho matka Justinovu orientaci akceptuje, ale otec nikoliv a vyhodí ho z domu. V Babylonu poznává Briana, do kterého se zamiluje. Na maturitním večírku ho po tanci s Brianem napadne homofobní spolužák baseballovou pálkou a vážně ho zraní a hrozí, že už Justin nikdy nebude moci kreslit. Po zotavení se Justin k Brianovi nastěhuje, ale jelikož Brian stále odmítá vážný vztah, zkouší žít s houslistou Ethanem. Spolu s Michaelem začnou kreslit vlastní komiks s gay hrdinou Rageem, který má velký úspěch a projeví o něj zájem filmový producenti. Justin tak odjíždí na natáčení do L.A., ale poté se vrací zpět za Brianem.

Michael Novotny – od dětství nejlepší Brianův přítel. Poté, co skončí s prací v supermarketu, otevře si vlastní obchod s komiksy. Po několika neúspěšných vztazích se seznámí s univerzitním profesorem Benem, který je HIV pozitivní. S ním zavře sňatek

v Kanadě. Souhlasí s návrhem, zda by se nechtěl stát otcem dítěte Melanie a tak se po umělém oplodnění narodí jejich dcera Jenny Rebecca.

Emett Honeycutt – prototyp zženštilého homosexuála, který se obléká poněkud extravagantněji a občas se maluje. Pracuje v módním butiku, posléze si založí společnost na pořádání oslav a večírků a nakonec moderuje pořad *Queer guy* v místní televizní stanici. Seznámí se s bohatým Georgem, který je důchodového věku, zamilují se do sebe a plánují cestu kolem světa. Bohužel George zemře na infarkt, což Emmett těžce nese. Po nějaké době poznává slavného fotbalistu Drewa, který má problém sám sobě i okolí přiznat, že je homosexuál.

Ted Schmidt – nejstarší z přátel, pracuje jako účetní a má nízké sebevědomí, protože není u mužů příliš úspěšný. Po propuštění z práce založí na internetu vlastní pornografické stránky, které se stanou velmi populární. Je však nucen je zrušit a propadne závislosti na drogách, ze které se úspěšně vyléčí. Mimo jiné mu v tom pomůže mladý Blake, který na začátku seriálu podal Tedovi drogu, po které upadl do kómatu. Blake byl tehdy sám závislý na drogách a Ted se mu snažil pomoci. Nějaký čas tvoří Ted pár s Emmetem.

Ben Bruckner – univerzitní profesor literatury, který je HIV pozitivní. Michaelův přítel a později manžel. Na ulici potkává mladého prostituta Huntera, kterému nabídne pomoc. Hunter je také HIV pozitivní a k prostituci ho zneužívá jeho matka. S Michaelem docílí toho, že je jim Hunter svěřen do péče a na konci seriálu jej adoptují.

Debbie Novotny – Michaelova svérázná matka, která je na svého syna hrdá a podporuje práva gayů a leseb. Pracuje jako servírka v jídelně, kde se přátelé často scházejí. Stará se o svého staršího homosexuálního bratra, který má AIDS. Azyl u ní doma dočasně najdou postupně Justin a Emmett. Poznává postaršího policistu Carla, který se stane jejím partnerem.

Lindsay Peterson a Melanie Marcus – lesbický pár, který spolu žije a vychovává děti, které vznikly umělým oplodněním. Lindsay pracuje v galerii a Melanie je právnička. Po tom, co Lindsay prožije aférku s umělcem Samem, se od sebe odstěhují. Rodiče Lindsay, kteří se s její orientací nikdy nesmířili, nabídnou Lindsay bydlení u nich doma a zprostředkují ji rande s mužem. Lindsay si je však svou orientací jistá a nakonec se k sobě s Melanie vrátí.

Tento seriál je mnohými diváky označován za průlomový a kultovní. I po patnácti letech od svého uvedení stále žije na sociálních sítích a blozích na internetu. V ČR se nikdy nevy-

sílal. V USA se vysílal s upozorněním, že se jeho děj zaměřuje pouze na určitou skupinu mladých gayů s určitým životním stylem, a nemůže proto reprezentovat gay komunitu jako celek. V Kanadě zase k seriálu zařadili varování, že program obsahuje násilné scény, nahotu a hrubé výrazy.

5.1.2 The Looking

Seriál vysílala televizní stanice HBO v letech 2014 a 2015. Po dvou sériích (s celkem osmnácti epizodami) oznámili tvůrci konec seriálu, uvažuje se o natočení celovečerního filmu. Děj se odehrává v současném San Franciscu (stát Kalifornie).

Hlavní postavy a děj seriálu:

Patrick – devětadvacetiletý vývojář počítačových her. Zatím měl pouze jednoho přítele a hledá vážný vztah, což se mu moc nedaří. Když potká mexického kadeřníka Richieho, zdá se, že konečně našel, co hledal. Jenže k nim do firmy nastupuje nový šéf Kevin, do kterého se Patrick zamiluje. Kevin je však zadaný a tak se oba snaží nějaký čas vzájemné sympatie potlačovat. Poté spolu mají utajovaný milostný vztah. Kevin se nedokáže rozejít se svým přítelem a tak od něj Patrick odchází. Vidá se s Richiem, který už je tou dobou zadaný, protože chce, aby byli nadále přáteli. Nakonec se Kevin s přítelem rozejde a s Patrikem se po krátké době spolu sestěhují. Velmi záhy však Patrick od Kevina odchází, protože každý od vztahu čekal něco jiného.

Augustin – Patrickův kamarád z vysoké školy a spolubydlící. Umělec, kterému se po profesní stránce nedaří a je věčně bez peněz. Sestěhuje se se svým přítelem Frankem, ale vztah nevyjde. Po rozchodu poznává HIV pozitivního Eddieho, který pracuje v centru pro homosexuální děti z ulice. Augustin se do Eddieho zamiluje a rovněž začne pracovat v centru.

Dom – čtyřicetiletý číšník, který sní o otevření vlastní restaurace. Čelí krizi středního věku a hledá si mladší muže pro letmé známosti. To se změní, když pozná šedesátiletého majitele květinářství Lynna, do kterého se zamiluje. Lynn však nedokáže zapomenout na svého mrtvého přítele, se kterým dvacet let žil a udržuje si od Doma odstup.

5.2 Témata diskursivní analýzy

5.2.1 Coming-out a integrace do společnosti

V seriálu QAF je velký prostor věnován coming-outu sedmnáctiletého Justina, který jím teprve prochází. Když jeho matka Jennifer zjistí, že je gay, začne se jí Justin vyhýbat. Ta se ho snaží pochopit, i když si myslí, že je příliš mladý, na to, aby měl ve své sexuální orientaci jasno. „*Justine, jak vůbec tak brzo můžeš vědět, kdo jsi?*“ (S01E05) Ale taktéž mu dává najevo, že ho má stále ráda. „*Přestaň přede mnou utíkat, já před tebou taky neutíkám. Pořád jsem tvoje matka a ty můj syn a pořád tě mám ráda.*“ (S01E05) Syna podporuje a poznává díky němu i gay komunitu, ve které se později angažuje. Zpočátku má ale velký problém s Brianem. „*Muž jeho věku by se tě neměl dotýkat. Mít s tebou sex*“ (S01E07) Stejně jako Justinův otec, který Briana fyzicky napadne na ulici přímo před Justinem. „*To by stačilo, Justine. Okamžitě jdeš se mnou domů nebo se tam už nikdy nevrátíš*“ (S01E08) Justinův otec se se synovou orientací nikdy nesmíří. „*(...) velká většina Američanů si myslí, že ty a ti ostatní jako jsi ty, jste hanbou. Jste hnusem v Pánových očích. Ale je to Vaše volba.*“

Justin: „*Není to volba!*“

Otec: „*No nečekejte, že budete odměněni...*“

Justin: „*Nežádáme o to být odměněni. Žádáme o to, co je právem naše.*“

Otec: „*Právo zničit posvátnost manželství? Vysmívat se rodinným hodnotám?*“ (S05E08 když Justin zjistí, že otec podporuje „Návrh 14“ namířený proti homosexuálům)

Rovněž se Justin potýká se šikanou některých spolužáků na střední škole a homofobií učitelů. „*Byl jsem podmíněčně vyloučen. Na dva dny. Jeden student se se mnou začal rvát a nadával mi a můj homofobní učitel s tím nic nehodlal dělat, tak jsem ho poslal do háje.*“

Ted: „*To probouzí mé staré vzpomínky, jak mě zmlátili na hřišti*“

Emett: „*Jak na mě v šatnách házeli zapálené sirky...*“ (S01E16)

Brian, který své rodiče téměř nevidá a má s nimi špatné vztahy, to otcí prozradí teprve, když se dozvídá, že ten umírá na rakovinu. „*Jsem gay.*“

Otec: „*No to sis teda vybral pekelně špatnej čas, aby si mi řekl, že jsi slečinka. Jako bych toho takhle neměl dost. Sakra. To ty jsi ten, kdo by měl umírat, ne já.(...) Jen to neříkej tvojí matce, jasné? Byla by třikrát denně na pitomé mši a modlila se...*“ (S01E16)

Po jeho smrti se to dozví i Brianova matka. „*Takže si to řekl všem, až na mě. Doufám, že víš, že je to hřích. (...) Bible to říká jasně, skončíš v pekle.*“ (S02E09)

Michael řeší svůj coming-out v práci. Na začátku seriálu je zaměstnán v supermarketu, kde mu dohazují za přítelkyni jednu z kolegyně. „*U nás v práci se teploušům smějí.*“ (S01E05) Když se ale ona kolegyně dozví o jeho orientaci, mrzí jí, že ji Michael nic neřekl sám. „*Co si myslíš, že bych se stalo, kdybys mi to řekl? Že bych to řekla každému v obchodě? To bych neudělala, Miku. To nevíš?*“

Michael: „*Měl bych? Když strávíš celý svůj život skrýváním toho, kdo jsi, přestaneš věřit lidem a to se stane tvou druhou přirozeností.*“ (S01E11)

Emett se jeden čas pokouší svou homosexualitu neúspěšně „léčit“. „*Začal jsem chodit do jedné skupiny – Spatří světlo. A oni mi pomohou najít cestu zpět k mému pravému já.*“

Michael: „*To, kdo jsi, je tvé pravé já.*“

Emett: „*Ne, tohle je to, co jsem dovolil, aby se ze mě stalo.*“ (S01E13)

V seriálu *The Looking* už mají všichni coming-out za sebou. Svou homosexualitu nijak neskrývají. Jen Richie, to nedokáže říct svému otci.

Patrick vypráví o tom svém Richiemu: „*Nakonec jsem jí to řekl v autě cestou na letiště. Protože jsem si myslel, že když budeme v autě, nebudeme si koukat do očí.*“

Richie: „*Co na to řekla?*“

Patrick: „*No nenabourali jsme, takže začátek byl dobrý. Ale celý to pak vztáhla na sebe. Proč se takové věci dějí zrovna mě? Co jen řeknu tvému otci? Co řeknu našim sousedům? (...) A druhý den mi zavolala a řekla: Mluvila jsem s tvým otcem a jsme v pohodě.*“

Richie: „*To je dobře, ne?*“

Patrick: „*Jo, to nejspíš jo. Ale od té doby jsme spolu nějak vážně nemluvili (...) Nikdy jsme spolu nemluvili o vztazích.*“ (S01E05)

Závěr: I když je společnost čím dál více otevřenější a informovanější, každý homosexuál má obavy sdělit svou orientaci rodině, na které mu záleží a nechce o ni přijít. Stejně tak oznámit to přátelům, a nebo kolegům v zaměstnání. Postavy v seriálu *QAF* musejí mnohem více bojovat za svá práva. Když se v seriálu objeví heterosexuál, často bývá homofobní. V seriálu *The Looking* berou postavy svou homosexualitu jako něco běžného. Nejsou vystaveny žádným urážkám, výhrůžkám nebo útokům na svou osobu kvůli své

orientaci. Může to být i dáno místem děje. San Francisco vždy patřilo mezi města otevřená homosexualitě. Navíc je v tomto seriálu minimum heterosexuálních postav.

5.2.2 HIV a AIDS

V Looking je HIV pozitivní postavou Eddie. *„Mám to od kluka, kterej mi řekl, že je negativní, i když nebyl. Toho času můj přítel.“* Augustin chce s Eddiem být, ale zezáčátku je z jeho nemoci nervózní. *„Chci říct, vím, že je to v pohodě. Vím, že to nejde takhle dostat. Takže proč na to musím pořád myslet?“*

Dom: *„Proč zrovna já musím mít kamaráda vyšilujícího kvůli AIDS? Jen vyšiluješ kvůli tomu, že možná nejsi připravený na randění s HIV pozitivním klukem. Není rok 1994. Prostě si vem prevenční léky. Seber se.“* (S02E05)

Patrick má z nakažení HIV virem velkou hrůzu. *„Jsem paranoidní. Kýchnu si a už si myslím, že mám HIV. Chodím stále na testy, i když jsem hodně opatrný.“* (S01E05)

Stejně tak Emmet z QAF. *„Emette, ty nemůžeš být infikován. Nikdo na světě nemá tak velkou fobii z HIV jako ty.“* (S01E11)

Když se Michael zamiluje do Bena, který je HIV pozitivní, Ted z toho není nadšený. *„Je chvályhodné, že ti to řekl. Ale stále to nemění nic na skutečnosti, že si hraješ s ohněm (...) Jde o víc než o to, být bezpečný. Je to vědět, že žiješ se smrtí.“* (S02E07)

Stejně tak jeho matka, která má o svého syna strach. *„Nikdy jsem si nemyslela, že to řeknu, ale poprvé v mém životě si přeju, aby můj syn nebyl gay.“* (S02E07)

Michael je z matčina přístupu rozčilený: *„Měla to být večere, ne nějaká španělská inkvizice! Ví toho spoustu o pozitivních lidech.“*

Ben: *„Ale žádný z nich nechodí s jejím synem. Jen se tě snaží chránit. Měla právo vědět to, na co se mě ptala. Jsem teď v dobrém stavu, ale nemůžu ti slíbit, že budu vždycky.“* (S02E09)

Michaelův strýc Vic si najde přítele ve skupině pro HIV pozitivní muže, který si jejich vztah nemůže vynachválit: *„Randil jsem nějakou dobu s negativníma a vypadalo to, že to nikdy nemůže fungovat. A bylo jedno, jak moc jsme se snažili, oni nikdy skutečně nemohli pochopit, jaký to je s něčím takovým žít...“* (S03E07)

Při plaveckých závodech se zraní HIV pozitivní Hunter, kterého mají Michael a Ben ve své péči. Krvácí, a když pro něj skočí jeho přítelkyně, aby ho vytáhla z bazénu, její rodiče za-

čnou křičet na celý stadion: „*Callie, ne, nedotýkej se ho! Jdi z toho bazénu, zlato! Má AIDS!*“ (S05E0E) Čímž odstartují Hunterovu šikanu ve škole.

Po bombovém útoku, chce Brian darovat krev, protože je Michael vážně zraněný. Po kladné odpovědi na otázku, zda je gay, ho doktor odmítne: „*Gayové jsou považováni za obrovské riziko. (...) Je to nařízení FDA.*“ (S05E10)

Závěr: Oba seriály kladou důraz na bezpečný sex a používání kondomů. Seriál QAF zobrazuje také neinformovanost veřejnosti o přenosu viru HIV. V The Looking jsou znázorněny pouze názory homosexuálů. Všichni si riziko HIV uvědomují. Když se Michael a Augustin zamilují ho HIV pozitivních mužů, musí překonat své vlastní obavy a strach z této nemoci, i když si mysleli, že žádný nemají.

5.2.3 Sexuální promiskuita

„*Měli byste vědět, že všechno je to o sexu. Je to tak. Říká se, že muži přemýšlí o sexu každých 28 vteřin. Ale to platí u heterosexuálů. U gayů je to každých 9. Ať jsi v supermarketu, v prádelně nebo si kupuješ úžasný tričko, když si najednou uvědomíš, že pozoruješ nějakýho pěknýho kluka. Hezčího než ten, kterýho jsi viděl minulý týden nebo ten, cos ho vzal včera večer domů. Což vysvětluje, proč jsme všichni v jednu v noci v Babylonu, místo toho, abysme byli doma v posteli. Ale kdo by chtěl být doma v posteli a hlavně sám, když může být tady a čekat, že každým okamžikem uvidí jeho. Toho nejkrásnějšího muže, co kdy žil. Teda...zas do zítřejší noci*“ (S01E01) Těmito slovy začíná celý seriál QAF. Za všemi těmi letnými známostmi, ale většina postav hledá vážný vztah. „*Nechci jich potkat spousta. Chci potkat jen jednoho, se kterým bych mohl být.*“ (S02E08, kluk, kterého potkává Justin na párty)Kromě Briana, který je jednoznačně nejpromiskuitnějším ze všech seriálových přátel. Melanie: „*Kolik kluků máš do měsíce?*“

Brian: „*Dvacet, třicet?*“ (S01E14)

Po seznámení s Justinem mu vysvětluje svůj životní postoj: „*Já nevěřím na lásku, já věřím na sex. Je to upřímný. Je to efektivní. Láska je něco, co si heterosexuálové říkají, aby se dostali holce pod sukni. A pak si začnou ubližovat, protože to od začátku staví na lži.*“ (S01E01)

V Looking je nejvíce promiskuitní postavou Dom: „*Dnes to v práci nestálo za nic. Nedostal jsem do postele, koho jsem chtěl.*“

Patrick: „*A co?*“

Dom: „*A co? To je poprvý.*“ (S01E02)

Naopak Patrick hledá stálý vztah: „*Dome, proč mi ty rande nevycházejí?*“

Dom: „*Nevím, Možná bys měl přestat přemýšlet, co by si o tom myslela tvá máma. A vůbec, co si myslí všichni ostatní.*“ (S01E02)

Proto Patricka velmi zklame, když mu Kevin navrhne otevřený vztah. „*Měli bychom uvažovat realisticky.*“

Patrick: „*Je to realismus, nebo výmluva, abys mohl zahejbat? (...) Myslel jsem, že budeme mít oba dva jen toho druhého.*“ (S02E10)

Závěr: V seriálu QAF je poměrně mnoho sexuálních scén, Looking už je umírněnější. Oba seriály zobrazují, jakou důležitost kladou gayové na vzhled. V QAF chodí přátelé často do posilovny a své třicáté narozeniny berou téměř jako tragédii, konec svého mládí a krásy. Stejně tak bere Dom z Looking své čtyřicáté narozeniny. V obou seriálech jsou častým prostředím děje diskotéky a bary.

5.2.4 Registrované partnerství, zakládání rodiny, adopce dětí

Lindsay a Melanie z QAF spolu žijí už několik let, když se rozhodnou mít dítě. Narodí se jim Gus, jehož biologickým otcem je Brian. Ten má dle dohody po synově narození podepsat, že se vzdává svých otcovských práv, aby ho Melanie mohla adoptovat. Brian si to však rozmyslí, což Melanie těžce nese: „*Nemám větší nárok na našeho syna než jakýkoliv cizí člověk.*“ (S01E10) Nakonec se svých práv ve prospěch Melanie opravdu vzdá. Po čase partnerky osloví Michaela, protože chtějí, aby byl otcem jejich druhého dítěte. Ben je nadšený: „*Je to pravděpodobně nejblíž, jak se kdy dostanu k otcovství.*“

Michael: „*Nevěděl jsem, že chceš být táta.*“

Ben: „*Vždycky jsem na to myslel...Ale nikdy jsem nevěděl, jak moc chci, dokud jsem nemohl.*“ (S03E04)

Michael však nepřistoupí na dohodu o tom, že se musí vzdát svých otcovských práv. „*Musel jsem Vás předtím špatně slyšet, protože bych přísahal, že jste řekli, že chcete, abych byl otec.*“ (S03E04)

Lindsay s Melanie se chtějí alespoň symbolicky vzít. „*Mám stejný sen od chvíle, kdy jsem byla malá. Zamilovat se, vdát se a mít dítě.*“ (S02E05, Lindsay) Když však Lindsay žádá o finanční pomoc kvůli svatbě své zámožné rodiče, ti ji odmítnou. Přestože její sestře už za-

platili tři svatby. „Zlato...to je jiné. Její svatba byla opravdová. Vaše je...no, nevím, co ta Vaše je...“ (S02E07)

Ben a Michael mají „opravdovou“ svatbu. „Jedeme do Toronta. Tam jsou svatby gayů nejen akceptovány, ale jsou legální.“ (S04E13, Ben)

Po bombovém útoku na Babylon se chtějí do Toronta odstěhovat Melanie a Lindsay i s dětmi. Žádají proto oba otce, Briana i Michaela, o svolení k odjezdu, protože pro ně by to znamenalo, že své děti skoro neuvidí. „A navzdory svému osobnímu nesouhlasu...když chcete žít na místě, kde budou Gus a JR v bezpečí...kde akceptují a respektují homosexuály, kde mají stejná práva jako ostatní... pak Vám dávám své svolení.“ (S05E12, Michael)

Nakonec i Brianův postoj: „manželství je sebezničující. Je to konec světa,“ (S05E04) se změnil a požádá Justina o ruku. Ten souhlasí, ale nakonec se nevezmou. „Nepotřebujeme prsteny nebo sliby, abychom si dokázali, že se milujeme. To už víme.“ (S05E13, Justin)

Závěr: V QAF je ukázáno mnoho překážek, které mají homosexuálové, když chtějí to samé co heterosexuálové – založit vlastní rodinu. Jedná se především o zákony, které jim neumožňují mít stejná práva jako heterosexuálové. V seriálu The Looking se téma rodiny a dětí bohužel vůbec neřeší. Postavy si teprve hledají stálé partnery.

Seriál QAF má mnohem více epizod než The Looking a věnuje se i dalším tématům, které v druhém ze seriálů nejsou zobrazeny. Jedná se např. o zločiny z nenávisti nebo aktuální politiku USA související s homosexualitou.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo obecně představit, jak se v evropské a americké historii měnilo vnímání a přijímání homosexuálních jedinců většinovou společností. A dále jak jsou tito jedinci v moderní společnosti zobrazováni v médiích, zejména v televizních seriálech, kde došlo v novém tisíciletí k viditelné proměně. Z vedlejších rolí se homosexuálové stali hlavními postavami a na svět je pohlíženo z jejich zorného úhlu. V praktické části bylo proto pomocí diskurzivní analýzy rozebráno, zda a jak se mění mediální obraz homosexuálních jedinců v televizních seriálech ve vybraných tématech: coming-out, HIV/AIDS, sexuální promiskuita, registrované partnerství, zakládání rodiny a adopce dětí. Za výzkumný vzorek byly vybrány americké seriály *Queer As Folk* a *The Looking*, které vznikly s větším časovým odstupem od sebe, tj. 14 let, a je tak možné pozorovat změny v určitých oblastech.

Coming-out a veřejné přiznání svého homosexuálního chování je v QAF mnohem více spojeno s odmítáním, nepochopením až násilím. V seriálu *The Looking* se tento proces jeví jako snadný ve vztahu k širšímu okolí, ale stále trochu problematický ve vztahu k vlastní rodině.

V obou seriálech se objevuje obava z nemoci HIV/AIDS i důraz na bezpečné sexuální chování. V QAF je navíc ukázáno, že někteří toho o HIV/AIDS moc nevědí a jejich strach často pramení z neinformovanosti. Mohu pouze spekulovat, zda tvůrci seriálu *The Looking* už neměli takovou potřebu na toto téma upozorňovat, nicméně si myslím, že v dnešní době už je informovanost lepší.

Stejně jako heterosexuální většina i homosexuálové touží po vlastní rodině, svatbě, manželství. Bohužel ne všude je jim to umožněno.

Dle porovnávání těchto dvou seriálů se zdá, že společnost urazila další kus cesty k začlenění této menšiny do společnosti. Je tomu skutečně tak? Doufám, že ano.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BORNEMAN, E. *Encyklopedie sexuality*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN: 80-85605-17-1.

BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?* 1. vyd. Praha: SCIENTIA MEDICA, 1992. ISBN 80-85526-03-4.

DYMOKURSKÝ, O. *Vliv filmu na integraci homosexuálů do společnosti*. Brno, 2003. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Iva Šmídová.

HÁJEK, M. *Čtenář a stroj: Vybrané metody sociálněvědní analýzy textů*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. ISBN: 978-80-7419-161-9.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN: 80-7367-040-2.

FAFEJTA, M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Nakladatelství Jan Piskiewicz, 2004. ISBN: 80-86768-06-6.

FANEL, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. ISBN: 80-7272-010-4.

FIFKOVÁ, H. *Transexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing a. s., 2008. ISBN: 978-80-247-1961-1.

GEE, PAUL J. *How to do Discourse Analysis: A Toolkit*. New York and London: Taylor & Francis Group, 2011.

JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN: 80-7184-954-5.

JEDLIČKOVÁ, J. *Tři etapy zobrazování LGBT postav v TV seriálech a sériích*. Olomouc, 2010. Bakalářská práce. Palackého univerzita, Fakulta filozofická. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jakub Korda.

JIRÁK, J., KOPPLOVÁ, B. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. ISBN: 978-80-7367-466-3.

MUSIL, J. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003. ISBN: 80-7220-157-3.

PUTNA, M. C. *Homosexualita v dějinách české kultury*. Praha: Academia, 2011.

RUPP, LEILA J. *Vytoužená minulost: Dějiny lásky a sexuality mezi osobami stejného pohlaví v Americe od příchodu Evropanů po současnost*. Praha: One Woman Press, 2002. ISBN: 80-86356-11-6.

ŘIHÁČEK, T. a kol. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN: 978-80-210-6382-2.

SEIDL, J. a kolektiv. *Od žaláře k oltáři: emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. Brno: Host, 2012. ISBN: 978-80-7294-585-6.

WEISS, P. ZVĚŘINA, J. *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN:80-7178-558-X.

Internetové zdroje:

JEDLIČKA, J. Počátky nemoci AIDS. In: *Národní program boje proti AIDS v České republice*. [online]. [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.aids-hiv.cz/html/pocatky.html>

HOMOLÁČ, J. Diskurz o migraci Romů na příkladu internetových diskuzí. *Sociologický časopis* [online] 2006, č. 2 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: sreview.soc.cas.cz/cs/isme/38-sociologicky-casopis-czech-sociological-review-2-2006/672

ŠLEHOFER, M. Krátká zpráva o stavu registrovaného partnerství v České republice. In: *PROUD: Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu, z. s.* [online]. [cit. 2015-01-20] Dostupné z: <http://www.proudem.cz/novinky/102-zprava-o-stavu-registrovaneho-partnerstvi-u-v-ceske-republice.html>

VESELÝ, D. Jak to vypadá s právy gayů ve Spojených státech a jinde. In: *Britské listy* [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/72059.html>

SEZNAM PŘÍLOH

P1: Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – červen 2014

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel.: 286 840 129, 210 310 586
E-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – červen 2014

Technické parametry

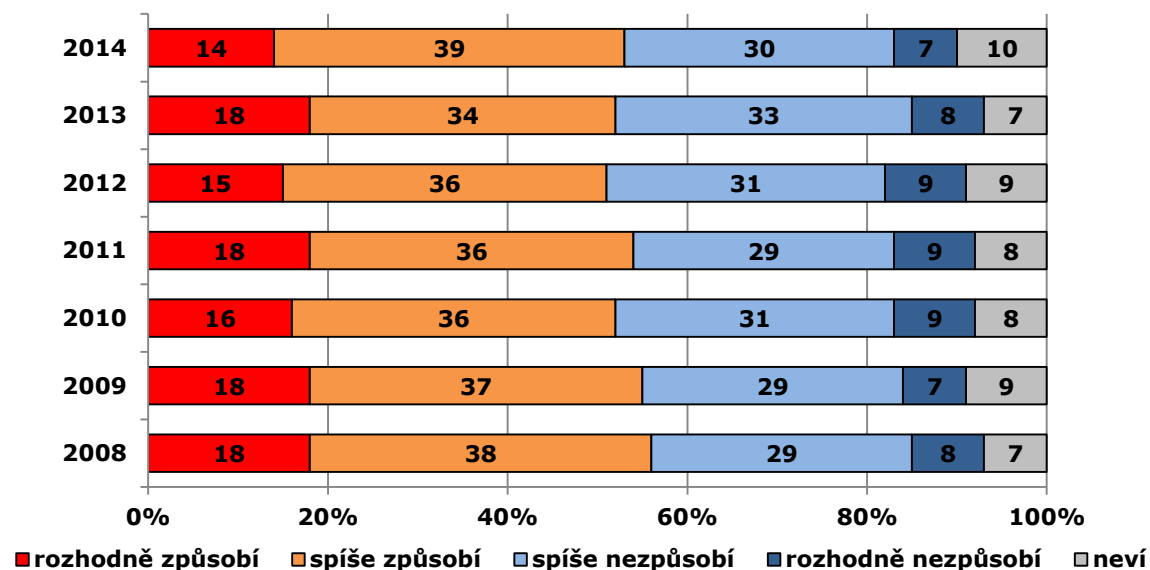
<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v14-06</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. – 9. 6. 2014</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1049</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>248</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.114, OV.115, OV.180</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>11. července 2014</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

V červnu 2014 byl do pravidelného šetření Naše společnost zařazen blok otázek týkající se hodnot a občanských práv. V jeho rámci byly pokládány otázky ohledně tolerance české společnosti vůči homosexuálně orientovaným mužům a ženám, a také byly zjišťovány názory na to, zda by lidé s homosexuální orientací měli mít právo uzavřít registrované partnerství, uzavřít sňatek, adoptovat děti z „ústavů“ – tzv. dětských domovů a adoptovat děti svého partnera či partnerky, s nímž žijí, a na jejichž výchově se podílejí.

Mínění o toleranci české společnosti k homosexuálně orientovaným mužům a ženám bylo zjišťováno otázkou směřovanou na reakci sociálního okolí respondenta. Dotázaní se vyjadřovali, zda by ve městě či obci, kde žijí, přiznání homosexuality způsobilo potíže v soužití s lidmi. Jak je patrné z grafu 1, zhruba polovina lidí (53 % - součet odpovědí „rozhodně způsobí“ a „spíše způsobí“) se domnívá, že by takovéto přiznání způsobilo potíže, necelé dvě pětiny lidí (37 %) si myslí opak. Srovnání s hodnotami z dřívějších měření ukazuje, že veřejné mínění je v této otázce poměrně stabilní, v porovnání s květnem 2013 mírně klesl podíl dotázaných (o 4 procentní body),

kteří se domnívají, že přiznání k homosexuální orientaci dotčenému nezpůsobí potíže v soužití s ostatními lidmi, a to zejména na úkor těch, kteří na danou otázku zvolili odpověď „nevím“.

Graf 1: Způsobí přiznání k homosexualitě potíže v soužití s ostatními lidmi ve Vašem městě či obci?¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2.* – 9. 6. 2014, 1049 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

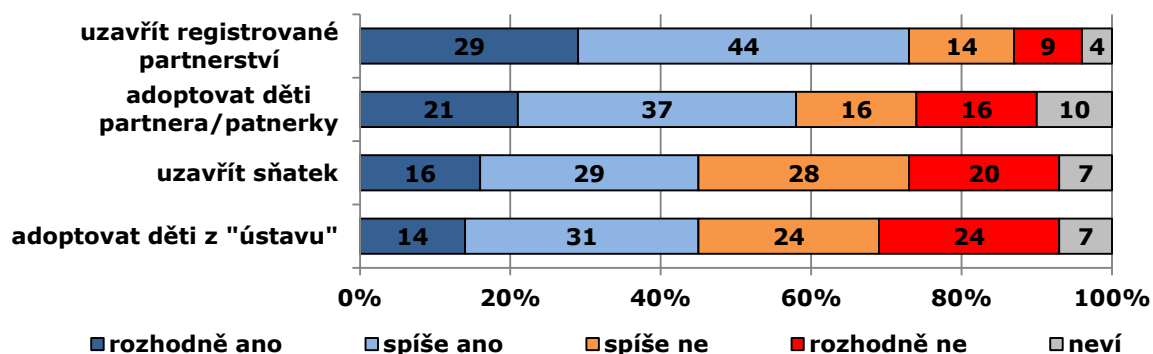
Podrobnější analýza odhalila některé rozdíly vzhledem k sociodemografickým charakteristikám populace. O tom, že přiznání k homosexualitě by rozhodně způsobil potíže, jsou statisticky významně častěji přesvědčeni obyvatelé obcí s méně než 800 obyvateli, lidé starší 60 let a lidé s názorovou orientací na levý kraj politického spektra, zejména voliči KSČM. Protikladné mínění, že by přiznání k homosexualitě potíže rozhodně nezpůsobil, naopak častěji zastávají lidé, kteří mají mezi svými přáteli nebo známými homosexuálního muže nebo ženu, mladí lidé ve věku do 29 let, vysokoškolsky vzdělaní občané, obyvatelé menších měst (od 5 do 15 tisíc obyvatel) a lidé žijící v Praze.

V šetření jsme položili třídící otázku, která zjišťovala, zda respondent má přátele nebo známé mezi homosexuály.² 31 % dotázaných na tuto otázku odpovědělo kladně, 56 % záporně a 13 % zvolilo odpověď „neví“.

V červnovém výzkumu jsme se dále zajímali o to, jak se čeští občané staví k některým právům homosexuálních mužů a žen (viz graf 2).

¹ Znění otázky: „Přestavte si, že se někdo ve Vašem městě či obci přizná ke své homosexuální orientaci. Domníváte se, že to mu to způsobí nebo nezpůsobí potíže v soužití s ostatními lidmi ve Vašem městě nebo obci?“ Varianty odpovědi: rozhodně způsobí, spíše způsobí, spíše nezpůsobí, rozhodně nezpůsobí.

² Znění otázky: „Je mezi Vašimi přáteli nebo známými nějaký homosexuální muž nebo žena? Ano, Ne?“

Graf 2: Homosexuální ženy a muži by měli mít právo...³

Pozn.: Položky seřazeny sestupně podle součtu odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 6. 2014, 1049 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Bezmála tři čtvrtiny dospělé populace (73 %) uznávají v českém právním řádu kodifikované právo homosexuálů uzavřít registrované partnerství. Proti tomu, aby bylo homosexuálním mužům a ženám umožněno registrované partnerství uzavírat, se v našem výzkumu postavila necelá čtvrtina dotázaných (23 %). Šest z deseti českých občanů (58 %) se domnívá, že by homosexuální muži a ženy měli mít právo adoptovat děti svého partnera/partnerky, s nimiž žijí a na jejichž výchově se podílejí, opačný názor vyjádřila třetina dotázaných (32 %). V názoru na právo osob stejného pohlaví uzavřít sňatek je česká veřejnost poměrně rozpolcena, když souhlas s ním vyjádřilo 45 % oslovených, nesouhlas 48 %. Podobně rozpolcený postoj pak zaujali čeští občané také k tomu, zda by měli mít homosexuální ženy a muži právo adoptovat děti z institucionální péče, tedy z tzv. dětských domovů (45 % souhlasících: 48 % nesouhlasících).

Časové srovnání s předcházejícími výzkumy nabízí tabulka 1. Z tabulky je zřejmé, že názor na registrované partnerství je od roku 2007 velmi stabilní. Podobně to od roku 2009 platí o názoru na uzavření sňatku, který sice mírně kolísá, ale pohybuje se na přibližně stejné úrovni a tábory jeho přívrženců i odpůrců zůstávají poměrně vyrovnané.

V letech 2005 až 2013 jsme se opakovaně ve výzkumech ptali na souhlas s právem homosexuálních žen a mužů adoptovat děti, v aktuálním výzkumu jsme zvláště zkoumali postoje k adopcím dětí partnera či partnerky a zvláště k adopcím dětí z „ústavu“, tzv. dětských domovů, pozitivněji přitom občané vnímají adopci dětí partnera či partnerky, kterou podporuje nadpoloviční většina českých občanů. Zajímavé je, že adopci dětí obecně podporovalo nejvíce dotázaných v letech 2011 až 2013, kdy podíl souhlasících dosahoval přibližně jedné třetiny, zatímco v aktuálním výzkumu podpořilo adopci dětí z dětských domovů homosexuálními páry 45 % dotázaných a adopci dětí partnera nebo partnerky, s nimiž žijí a na jejichž výchově se podílejí dokonce 59 % respondentů.

Podpora všech sledovaných práv homosexuálů je obecně častější mezi ženami, než mezi muži a podíl podporovatelů daných práv pro homosexuálně orientované muže a

³ Znění otázky: „Myslíte si, že homosexuální ženy a muži by měli mít právo: a) uzavřít sňatek, b) uzavřít registrované partnerství (odlišné od manželství), c) adoptovat děti z „ústavů“ – tzv. dětských domovů, d) adoptovat děti svého partnera/své partnerky, s nimiž žijí a na jejichž výchově se podílejí?“ Varianty odpovědi: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

ženy roste se stupněm dosaženého vzdělání a naopak klesá s rostoucím věkem. Mezi odpůrce všech sledovaných práv se častěji zařadili dotázaní hodnotící svou životní úroveň jak špatnou, lidé hlásící se k levicové politické orientaci, důchodci a lidé deklarující římskokatolické náboženské vyznání. Častější je podpora všech sledovaných práv mezi studenty a lidmi, kteří mají mezi svými známými nebo přáteli homosexuálního muže či ženu.

Tabulka 1: Homosexuální ženy a muži by měli mít právo... (časové srovnání v %)

	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
uzavřít registrované partnerství	61/30	69/24	75/19	73/23	72/23	72/23	75/21	72/23	73/23
uzavřít sňatek	38/51	36/57	38/55	47/46	49/45	45/48	51/44	51/44	45/48
adoptovat děti	19/70	22/67	23/65	27/63	29/60	33/59	37/55	34/57	-
adoptovat děti partnera/partnerky	-	-	-	-	-	-	-	-	58/32
adoptovat děti z institucionální péče	-	-	-	-	-	-	-	-	45/48

Pozn.: Součet odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“ a součet odpovědí „spíše ne“ a rozhodně ne“. Dopočet do 100 % u jednotlivých položek v každém roce tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 6. 2014, 1049 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.